

ילקוט אושפיזין

והוא

סדר אמירת אושפיזין

ותפלת יהי רצון שאומרים בסוכה

בצירוף

לקט אמרים ורעיונות

מדברי רבותינו הגאונים הקדושים זי"ע

לבית איזביצא-ראדזין

על סדר ימי האושפיזין הקדושים

כאשר עיניכם תחזינה מישרים

יוצא לאור בס"ד בערב חג הסוכות תשפ"ג

בידי מכון "תפארת ראדזין"

להוצאת והפצת דברי רבותינו הקדושים זי"ע מאיזביצא ראדזין

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פה עיר התורה והחסידות בני ברק

ערב חג הסוכות תשפ"ד

תוכן העניינים

סדר אמירת אושפיזין ויהי רצון לפני ישיבה בסוכה.....3

דברי תורה מאת כ"ק מרנן רבותינו הקדושים זי"ע

על סדר האושפיזין.....5

לאושפיזא דאברהם אבינו (א' דסוכות).....6

לאושפיזא דיצחק אבינו (ב' דסוכות).....10

לאושפיזא דיעקב אבינו (ג' דסוכות).....12

לאושפיזא דמשה רבנו (ד' דסוכות).....16

לאושפיזא דאהרן הכהן (ה' דסוכות).....21

לאושפיזא דיוסף הצדיק (ו' דסוכות).....24

לאושפיזא דדוד המלך (הושענא רבא).....27

כל הזכויות שמורות

להוצאת "תפארת ראדזין"

להפצת תורת רבותינו הקדושים זי"ע

מאיזביצא ראדזין

שעל ידי מוסדות חסידי ראדזין בארץ הקודש

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

סדר אמירת אושפיזין ויהי רצון בסוכה

בבואו מבית הכנסת יעמוד בפתח הסוכה מלגו ויאמר

עולו אושפיזין עלאין קדישין, עולו אבהן עלאין קדישין, למיתב בצלא דמהימנותא עלאה, בצלא דקודשא בריך הוא.

הריני מוכן ומזומן לקיים מצות ספה כאשר צוני הבורא יתברך שמו בסכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכות: למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים:

תיבו אושפיזין עילאין קדישין תיבו, תיבו אושפיזין דמהימנותא, תיבו בצלא דקודשא בריך הוא. זכאה חלקנא וזכאה חולקיהון דישראל דפתיב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו: לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל: ויהי נעם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי, שתשרה שכינתך בינינו, ותפרוס עלינו ספת שלומך, בזכות מצות ספה שאנחנו מקימין, ליחדא שם י"ה בו"ה ושכינתיה, בדחילו ורחימו ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל, ולהקיף אותם מזיו כבודך הקדוש והטהור נטוי על ראשיהם מלמעלה כנשר יעיר קנו, ומשם יושפע שפע החיים לעבדך (פלוגי בן פלוגית אמתך), ובזכות צאתי מביתי החוצה ודרך מצותיך ארוצה, יחשב לי זאת כאלו הרחקתי גדוד, והרב כבסני מעוני ומחטאתי טהרני, ומאושפיזין עילאין אושפיזין דמהימנותא תהיינה אזניך קשובות רב ברכות, ולרעים גם צמאים תן לחם ומימם הנאמנים, ותתן לי זכות לשבת ולחסות בסתר צל כנפיך בעת פטירתתי מן העולם, ולחסות מזרם וממטר, כי תמטיר על רשעים פחים, ותהא חשובה מצות ספה זו שאני מקים, כאלו קימתיה בכל פרטייה ודקדוקיה ותנאיה וכל מצות התלויים בה. ותיטיב לנו החתימה, ותזכנו לישב ימים רבים על האדמה אדמת קדש בעבודתך וביראתך. ברוך ה' לעולם ואמן:

ראוי לומר בכל פעם שייכנס לסעודה בסוכה תפלה קצרה זו

רבון העולמים, יהי רצון מלפניך, שיהא חשוב לפניך מצות ישיבת ספה זו, כאלו קימתיה בכל פרטייה ודקדוקיה ותרי"ג מצות התלויים בה, וכאלו פונתי בכל הפונות שפוננו בה אנשי כנסת הגדולה:

בליל ראשון כשנכנס לסוכה קודם שמסב לאכול ובכל יום קודם סעודתו יאמר

**אֲזַמִּין לְסֵעוּדַתִּי אֲשֶׁפִּיזִין עִילָאִין, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב, מֹשֶׁה
אַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד:**

ביום הראשון יאמר

**בְּמָטוּ מִיִּנְךָ אַבְרָהָם אֲשֶׁפִּיזָא עִילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל
אֲשֶׁפִּיזֵי עִילָאִי, יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד:**

ביום השני יאמר

**בְּמָטוּ מִיִּנְךָ יִצְחָק אֲשֶׁפִּיזָא עִילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל
אֲשֶׁפִּיזֵי עִילָאִי, אַבְרָהָם יַעֲקֹב מֹשֶׁה אַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד:**

ביום השלישי יאמר

**בְּמָטוּ מִיִּנְךָ יַעֲקֹב אֲשֶׁפִּיזָא עִילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל
אֲשֶׁפִּיזֵי עִילָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק מֹשֶׁה אַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד:**

ביום הרביעי יאמר

**בְּמָטוּ מִיִּנְךָ מֹשֶׁה אֲשֶׁפִּיזָא עִילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל
אֲשֶׁפִּיזֵי עִילָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב אַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד:**

ביום החמישי יאמר

**בְּמָטוּ מִיִּנְךָ אַהֲרֹן אֲשֶׁפִּיזָא עִילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל
אֲשֶׁפִּיזֵי עִילָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה יוֹסֵף וְדָוִד:**

ביום הששי יאמר

**בְּמָטוּ מִיִּנְךָ יוֹסֵף אֲשֶׁפִּיזָא עִילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל אֲשֶׁפִּיזֵי
עִילָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְדָוִד:**

ביום השביעי (הושענא רבא) יאמר

**בְּמָטוּ מִיִּנְךָ דָּוִד אֲשֶׁפִּיזָא עִילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל אֲשֶׁפִּיזֵי
עִילָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְיוֹסֵף:**

דברי תורה

מאת כ"ק מרנן רבותינו הקדושים זי"ע

לבית איזביצא ראדזין

על סדר האושפיזין

קדושת האושפיזין מתעוררת בבני ישראל

בימי חג הסוכות

אַזְמִין לְסֵעוּדַתִּי אֲשֶׁפִּיזִין עִילָאִין...

[=נוסח הזמנת האושפיזין לסוכה]

רבנו הקדוש "בית יעקב" זי"ע מסבר אוזננו בהבנת עניין ה"אושפיזין" וקשר שלהם אל חג הסוכות – וכה הם דבריו:

בפנימיותו של כל יהודי נטוע כנודע כוח רוחני, המגיע מיסודם ושורשם של האבות הקדושים. שכן מידותיהם ומעשיהם הטובים של האבות, פעלו והטביעו חותם קדוש בזרע ישראל כפי שמצאנו בגמרא "ישראל ביישנים, רחמנים, וגומלי חסדים"!! ועל דרך מאמר הכתוב: "פִּי חֶלֶק ה' עָמוֹ, יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ".

אלא שקדושה פנימית זו, לרוב נסתרת היא בעומק הלב ומכוסה בפגמים שונים של אדם המתהווים מכוח מעשיו, ולכך אינה באה תמיד לידי ביטוי. לשם הסרת הסתר זה, על היהודי להשתדל בעבודת השם יתברך ולטהר את לבו לפני אביו שבשמיים – אז ממילא מתגלות בקרבו מידות קדושות העליונות, הטבועות בליבו של אדם מישראל מכוח 'קדושת האבות'.

חג הסוכות, זמן שמחתנו, המגיע מיד לאחר יום הכפורים וסדר מחילת עוונותיו של אדם – הינו זמן מסוגל ביותר לכך. במועד נעלה ומרומם זה, מסוגל כל יהודי מכוח אהבת הבורא יתברך ושמחה במצוותיו, לעורר ולהביא לידי גילוי את מידותיהם הקדושות של האבות, הנטועות בעמקי נשמתו.

זוהי כוונתנו באמירת "סדר אושפיזין": לעורר ולזמן ליבנו לכך, שנוכל לקבל ולספוג מקדושתם העילאית של "אושפיזין" העליונים המתעוררת בליבם של ישראל, בימים נעלים אלה של חג הסוכות.

[בית יעקב]

¹ יבמות עט, א.

² דברים לב, ט.

ט"ו תשרי – יום א' דסוכות

אושפיזא דאברהם אבינו

מעשה הבריאה עמד לרשות אברהם אבינו לסייעו בעבודתו

וּנְבָרְכוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה [בראשית יב, ג]

במדרש מבואר³, כי אפילו ספינות שהיו מפרשות בים הגדול ומטענן יין, היו ניצולות מן הסערה בזכותו של אברהם. שואל המדרש, מה זכות יש בכך לאברהם, והלאו בין כה וכה היין ברובו "יין נסך" האסור בהנאה? מפרש המדרש, שתועלת עקיפה נצמחה לאברהם אבינו עקב כך, שבגין הצפת השוק בשפע יין, היה אף יין הכשר נמכר במחיר זול לאברהם ולכל 'הנפש אשר עשו בחרן'⁴.

מנהיר רבנו בעל "תפארת יוסף":

אברהם אבינו, עקב פעולותיו בהפצת אמונת הבורא בקרב הברואים כמאמר "וְאֵת-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-עָשׂוּ בְּחָרָן" וכתרגומו⁵ "וְיֵת נַפְשָׁתָא דְשַׁעֲבִידוּ לְאוּרִיָּתָא", שהיה מרגיל שם שמים בפי הבריות כמאמר "וַיִּקְרָא-שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם"⁶ – זכה להיות בגדר 'נזר הבריאה' עד שכל הבריאה הייתה שווה עבורו, כמו שאמרו במדרש⁷ על הפסוק "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם"⁸, "בְּהַבְרָאָם" אותיות "אֲבָרָהֶם", היינו שעיקר המכוון בבריאה היה עבור אברהם.

אי לכך, שורת הדין הייתה נותנת שהכול יסייעו לו בדרכו באשר יפנה, וכל מאורעות עולם יפנו לעזור לאברהם במלאכתו בקודש. שהרי כל המכוון בבריאה הינו כאמור על אברהם, נמצא אפוא שהבריאה חבה לו את כל עצם קיומה. לכן אף מאורע עקיף כספינות המפרשות בים, מן הדין היה שיסייע לאברהם בעבודתו.

³ בראשית רבה, פרשה לט, אות יא. והשווה גם יבמות סג, א. וראה ברכות ו, ב: "כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה".

⁴ בראשית יב, ה.

⁵ שם.

⁶ בראשית כא, לג. וכפירוש רש"י: "ויקרא שם", על ידי אותו אשל נקרא שמו של הקב"ה אלוה לכל העולם, לאחר שאוכלים ושותים, אמר להם ברכו למי שאכלתם משלו, סבורים הייתם שמשלי אכלתם, משל מי שאמר והיה העולם אכלתם!" (עכ"ל רש"י, שם).

⁷ בראשית רבה, פרשה יב.

⁸ בראשית ב, ד.

בכך מסביר מרן בעל "תפארת יוסף" את המובא בחז"ל⁹ אודות הצלחת אברהם בעת 'מלחמת המלכים'¹⁰, הנזכרת בהמשך הפרשה, שהצלחתו נזקפה לזכות נס משמים כשעפר ואבנים שהיו זורקים עבדי אברהם היו נהפכים לחיצים ובליסטראות, עד שלא יכלו המלכים לעמוד כנגד אברהם וחניכיו ילידי ביתו.

כל זאת באה לו לאברהם מטעם זה, לפי שכל קיום העולם נזקף כאמור לזכותו של אברהם אבינו, הלכך היה הדין נותן שאף עפר ואבנים שהם חלקי 'דומם' שבבריאה ייכנסו לשירות אברהם לצרכיו, מכיוון שאברהם בעבודתו בקודש הכניס עניין 'כבוד שמים' בעולם אף בחלקי 'הדומם' שבו, כאשר על ידי לימודו ודרכיו ניכר בעליל אף באלה כי 'הכול ברא לכבודו'.

['תפארת יוסף', מסכת סנהדרין דף קח:]

*

וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. וְאַבְרָם כָּבַד מְאֹד בַּמִּקְנָה בַּפֶּסֶף וּבַזָּהָב

[בראשית יג, ב]

מהו לשון 'כָּבַד מְאֹד' הנאמר ברכושו של אברם? [=וראו רש"י: 'טעון משאות'] מפרש רבנו בעל 'מי השלוח':

אברהם אבינו, בכל העיתים שעברו עליו עד הנה, היה מחזיק ברכוש מזערי בלבד, בבחינת הצדיקים שעליהם נאמר בכתוב¹¹ 'צַדִּיק אֵכֵל לְשֶׁבַע נֶפְשׁוֹ'. והנה, עקב ירידתו למצרים, הושפע רכוש גדול על אברהם בדמות 'צאן-וּבָקָר וְחֲמֹרִים, וְאַתְנַת וְגַמְלִים'¹², והחזיק בבעלותו כסף וזהב ומקנה.

מכיוון שכך, ירדה הרגשת 'כבודות' על אברהם אבינו, בחשבו לנפשו 'וכי מה צורך לי בכסף ובמקנה, שמצריכים התנהלות אחרת מכפי שהורגלתי עד כה!'

לזאת מעיד הכתוב: 'וְאַבְרָם כָּבַד מְאֹד בַּמִּקְנָה בַּפֶּסֶף וּבַזָּהָב' לאמור: כל הרכוש שנפל בחלקו, היה משרה עליו מין תחושת 'כבודות' כביכול.

[מי השלוח]

⁹ גמרא סנהדרין, קח ב.

¹⁰ להלן פרק יד, פסוקים יד-טז.

¹¹ משלי יג, כה.

¹² לעיל יב, טז.

גודל השמחה של אברהם אבינו בעת קיימו מצוות ברית מילה

אודות 'מידת השמחה' שאפפה את אברהם אבינו ע"ה בעת קיום מצוות ברית מילה בבשרו, כותב מרן "בית יעקב" דברים גבוהים ורמים – וכה הם דבריו:

בידוע הדבר, שקיום מצוות 'ברית מילה' אצל ישראל מצטיינת היא במידת 'שמחה יתירה' ונעשית ברוב גיל וחדווה לדורות עולם, כפי שדרשו רבותינו את הפסוק **"שֶׁשׁ אֲנֹכִי עַל-אִמְרַתְךָ"**¹³ על מצוות ברית מילה, וחז"ל גם קבעו לאמור כי **"מצווה שהיו ישראל מקיימים בשמחה, עדיין עושים אותה בשמחה"**¹⁴!

מהיכן נובעת היא שמחה עצומה זו של ישראל, בעת קיום מצוות ברית 'מילה'?

אומר רבנו **"בית יעקב"**, כי השמחה שבמצוות מילה נובעת מאופן קיומה של המצווה לראשונה בידי אבינו הראשון. שכן בשעה שנצטווה אברהם על המילה מפי השם יתברך, היה שש ושמח עד מאוד בקיום המצווה. ומכוח שמחה עצומה זו שהייתה באברהם אבינו בעת קיום המצווה, הונחלה שמחה בקיום מצווה זו **בעם ישראל, עד סוף כל הדורות!**

מוסיף ומאיר רבנו **'בית יעקב'**:

"באם נרצה לשער גודל שמחת לבנו של אברהם אבינו בשעה שקיים בעצמו לראשונה מצווה זו, אין לנו אלא לתאר לעצמנו שבמצוותו הייתה גנוזה שמחה במידה כה עצומה, שהייתה שקולה כנגד כל שמחת ישראל לדורות עולם, בקיימם מצווה של 'ברית מילה'! נקל אפוא לשער בזאת גודל השמחה באברהם ששררה אצלו אז.

[בית יעקב]

וְאַבְרָהָם בֶּן-תְּשֻׁעִים וְתִשַׁע שָׁנָה, בְּהַמְלוֹ בְּשֵׁר עֶרְלָתוֹ

(בראשית י"ז, כ"ד)

לכאורה יש להבין, מדוע נצטווה אברהם אבינו מפי השם יתברך על המילה רק לעת זקנותו, בהגיעו לשנתו התשעים ותשע – ולא לפני כן?? על שום מה הונח לאברהם משמים להישאר בלתי "תמים", עד לזקנותו המופלגת??

¹³ תהלים קיט, קסב.

¹⁴ שבת קל, א.

מאיר בעניין זה מרן "בית יעקב":

"עבודת השם" של אברהם אבינו בטרם שנימול, כרוכה הייתה מצדו בקשיים בלתי רגילים. שכן מקודם שמל אברהם עצמו, כאשר גופו טרם נתקדש בקדושת הברית, הייתה כל פעולת עבודה מצדו של אברהם כרוכה אצלו "בעבודות ובירורים" עד אין לשער, לפי שכוחות הגוף החומריים היו מעכבים ומכבידים עליו בדרכו. לזאת הוצרך אברהם לכל מיני "עבודות" לשבר את גופו, עד שזו עלתה בידו. ואלו לאחר המילה, נפתחו בפני אברהם אבינו שערי קדושה ואורה וגופו נודרך ביותר, עד שכבר לא נזקק בדרכו ל"עבודות" כבודות כמקדם.

אכן דווקא בשל עובדה זו – מטעים רבנו – נודעה יקרות מיוחדת בעיני השם יתברך לעבודותיו ויגיעותיו של אברהם אבינו מלפני המילה, וחפץ בם מאד. לפי שגלוי וידוע לפניו יתברך כי בעבודותיו הללו קונה אברהם לעצמו רוב חיים וחסד, כדרך כל עבודה ובירור שבא מצד האדם, הממציא לנפש האדם חיים וחסד, וזו מידה טובה ומעולה שלפני אברהם.

אי-לכך, היה הקב"ה ממתין עם ציווי המילה לאברהם משך כל אותן שנים, למען לא יאבד אברהם מעבודותיו בקודש שהיה משקיע בהן רוב עמל ויגיעה.

ומדוע הגיע הציווי לאברהם על המילה – בשנת צ"ט לחייו דווקא?? מסביר רבנו בעל "בית יעקב" שאף בזאת טמון היה חשבון שמים עמוק ומדוקדק. שכן במלאות מאה שנים לחיי אדם, מוגדר אדם בלשון התנא¹⁵ "כאלו מת ועבר מן העולם!" היינו, עיקר שנותיו ושיעור קומתו של אדם נקבע וכלול בסך "מאה" שנות חיים שהן 'קומה שלימה' במספר, ורק מה שנכנס ונכלל בנפשו במסגרת מספר זה נשאר חקוק בקרבה לעולם.

לאור זאת, אלמלי הייתה מילתו של אברהם נדחית עד מלאות לו מאה שנה, היה שיעור קומתו הרוחני של אברהם אבינו לוקה בחסר ובלתי ניתן היה להשלימו, והיה אז הדבר אצלו בבחינת "מְעֵוֹת לֹא יִוָּכַל לְתַקֵּן"¹⁶! הלכך הגיע הציווי לאברהם על המילה בשנת צ"ט לחייו, בטרם הגיעו לשנת המאה, כאשר בכך היה סיפק בידי אברהם אבינו לבוא על תיקונו המלא מכל צד.

יוצא אפוא, שבמכוון הגיע הציווי לאברהם על המילה בשנת צ"ט דווקא לימי חייו, לא לפני כן ולא לאחר מכן: 'לפני כן' לא – כדי שתימלא בו סאת דרכיו

¹⁵ מסכת אבות, פרק חמישי, משנה כא.

¹⁶ קהלת א, טו.

ועבודותיו בקודש לנחת רוח לפניו יתברך. ו'אחרי כן' גם כן לא – למען לא ימלאו לאברהם בינתיים מאה שנות חיים, בטרם ייחתם בגופו אות ברית קודש. וכיוון ששלמו צ"ט שנים לימי חיי אברהם – הגיע הרגע המכוון, שבו נצטווה אברהם מלפני השם יתברך על המילה!

(בית יעקב)

ט"ז תשרי – יום ב' דסוכות

אושפיזא דיצחק אבינו

יצחק אבינו ע"ה לפי מידתו בקדושה, הוצרך להישאר בארץ ישראל

**וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ מִלְכָּד הָרָעַב הָרֵאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה בְיָמֵי אַבְרָהָם..
וַיֵּלֶךְ יִצְחָק אֶל אַבְיִמֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים.. וַיֵּרָא אֵלָיו ה' וַיֹּאמֶר
אֶל-תִּירַד מִצְרַיִמָּה, שָׁכֵן בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ**

[בראשית כו, א-ב]

מדוע על יצחק אבינו נאסר בעת הרעב לנסוע למצרים – בעוד שאברהם אבינו לא מצינו שנאסרה עליו היציאה מן הארץ במהלך 'הרעב הראשון', והוא אכן נסע אז למצרים?

מבאר רבנו הקדוש "מי השלוח":

בידוע כי מידתו של יצחק אבינו הינה 'מידת הגבורה' שיסודה ביראה יתירה בבחינת "פחד יצחק". מי ששורשו במידת יראה עילאית כזו, עליו לחיות את חייו באופן של 'צמצום' תוך שמירה עצמית מתמדת מכל מכשול שלא יאונה לנפשו, לבל ייקלע למקום זר ששם עלול לבוא לידי ניסיון במידותיו ובענייניו.

מסיבה זו, היה יצחק אבינו מְצַנֵּה ועומד בזהירות יתירה לבל יעזוב מקומו שבארץ ישראל למטרת חיפוש פרנסה, אלא נזקק להמתין עד שתגיע אליו ישועת השם במקומו ובארצו, בהתאם למידת הצמצום שהיה נוקט בה תדיר.

מה שאין כן באברהם אבינו שמידה אחרת הייתה בו, והיא מידת התפשטות החסדים בבחינת "חסד לאברהם" ויכול היה אפוא להתפשט בעבודתו כפי דרכו בקודש מבלי חשש – הלכך לא נזקק אברהם למגבלה זו כל עיקר.

מסיים רבנו הקדוש "אורחות חיים", ב"תשלום" על "מי השלוח", וז"ל:

"וכן בכל נפש מישראל, מי שהוא מכיר תכונת נפשו שהוא 'מוגדר' [=היינו שנפשו גדורה ושמורה מטבעה], מותר לו לנסוע ממקומו ולחזור אחר סיבתו לפרנסה. אכן מי שמכיר נגעי לבבו שיוכל לבוא חלילה ל'התפשטות' [בדבר שאינו ראוי] – זה צריך להמתין על ישועת השם יתברך, שיזמין לו במקומו ובביתו איזה סיבה!" [=עד כאן לשון רבנו 'אורחות חיים'].

["מי השלוח" סוף פרשת תולדות, ו"תשלום" שם]

בהתאם ליסוד האמור, מבאר מרן הקדוש "מי השלוח" הסיבה לכך שאברהם אבינו לשם מציאת זיווג עבור בנו יצחק שלח את עבדו אליעזר בשליחות מצווה זו, ולא את בנו יצחק שלא נקף אצבע בעניין, בניגוד גמור ליצחק אבינו בעצמו ששלח כידוע את בנו יעקב לבקש אחר זיווגו בבית לבן.

זאת לפי שאברהם אבינו ידע והכיר היטב בנפש בנו יצחק כי הינו "שורש כל היראות שבעולם" [=לשון רבנו 'מי השלוח'] ונשמר לחלוטין מכל פעולת מעשה אשר תוצאותיה אינן מבוררות והעלולות להתפשט בכיוון בלתי הגון, ועל שום כך יהא נמנע מכל פעולה של מציאת זיווג מחשש שמא לא יצליח למצוא זיווג המתאים כפי שורשו והליכות קדשו. הלכך היה אברהם שולח לתכלית זו את עבדו אליעזר, שהוא יצא ויבוא במקומו, בכדי למצוא את זיווגו של יצחק.

["מי השלוח" ח"א, פרשת חיי שרה]

יצחק אבינו כפי מידתו לא היה שייך שיקרב את הבריות לעבודה

וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בְּגֵרָר.. וַיִּזְרַע יִצְחָק.. וַיְבָרְכֵהוּ ה'...

[בראשית כ"ו – ו, י"ב-י"ג]

יש להתבונן בנקודה דלהלן:

הנה אצל אברהם אבינו מצינו שהיה עושה נפשות לאמונת הבורא כמאמר "וְאֵת-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-עָשׂוּ בְחַרְוֹן"¹⁷, ודרשו חז"ל "אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים", וכן אברהם אבינו היה עוסק בנטיעת אש"ל ובהכנסת

¹⁷ בראשית יב, ה, ורש"י שם.

אורחים על מנת להכניס הבריות תחת כנפי השכינה. אולם ביצחק אבינו, לא מצינו כי ימשיך בהנהגה עליונה זו. מדוע אכן לא?

משיב על כך מרן הקדוש בעל "אורחות חיים" זצ"ל:

דרכו של אברהם אבינו, שהיה נוהג ב"מידת החסד". באמצעות מידה זו התפשט בגודל חסדיו ופרש כנפיו על פני יושבי הארץ לקרבם לאמונת הבורא, מבלי הבדל בין אדם לאדם וללא בדיקה לעומקם של מעשי איש ותחבולותיו, אם נקיים ומבוררים המה.

לא כן הייתה מידת יצחק אבינו, שהיה דגול 'במידת הגבורה' ובסוד הצמצום.

אי לכך, היה יצחק עוסק כפי דרכו בקודש בבירורים וצמצומים עד לעומק הדברים, כדי שבאמצעות בירורים הללו תצא הצמיחה הפנימית יפה ומבוררת.

זהו בעצם סוד אותה "זריעה" שהיה יצחק זורע בארץ כמאמר הכתוב "וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הַחַיָּל" – על שום שכל מעשיו והליכותיו של יצחק היו במתכונת "זריעה" שמפסדת הזרע בקרקע, אולם מן תמצית כוח הפנימי של הזריעה עולה כפורחת צמיחה יפה ומבוררת המכילה בקרבה כוח נקודת התמצית, כשהוא נקי וזך מכל פסולת. וזהו "וַיִּבְרָכֵהוּ ה'" בתוצאה המשובחת של זריעתו, שהיא תרומת מדתו של יצחק.

מכיוון שהיה יצחק אבינו עוסק בבירורים אלו, והיה מנפה תדיר את הפסולת מן הסולת, מחמת שירא בנפשו להוציא מתחת ידיו מעשה בלתי מבורר – הלכך לא נמצא אצלו ובמחיצתו מקום לכל אותם 'גרים' מרובים שהתגיירו בימי אברהם, לפי שהיו הדרישות במחיצתו של יצחק גבוהות למדי עבורם... ועל שום כך לא יכלו הללו להימצא תדיר במחיצת קדשו ולהידבק במידותיו ובדרכו המיוחדת של יצחק.

[סוד ישרים לחג הסוכות, עניין ע"ו]

י"ז תשרי – יום ג' דסוכות

אושפיזא דיעקב אבינו

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב רַגְלָיו..

[בראשית כט, א]

מהו לשון "וישב יעקב רגליו" האמור בהליכת יעקב?

מפרש רבנו בעל "בית יעקב":

'קומת אדם' – משולה היא לשיעור דרגתו בקדושה: בעוד שראש הינו "מלך האברים" בתור משכן השכל ודעת שבאדם, ורומז לדרגה גבוהה שברוחניות הנפש; הרי "רגליים" לעומת זאת רומזות לבחינות הנמוכות שבאדם, המשולות לרגליים הללו שבהן דורך אדם על פני הארץ הנמוכה והשפלה.

הכתוב מדגיש בזאת לגבי יעקב אבינו, כי "חלוקה" זו שתִּקְפָּה היא אצל כל אדם באשר הוא – אצל יעקב אבינו לא 'תפסה'. שכן יעקב אבינו עבד על עצמו ועל אברי גופו במידה גדושה כזו, עד כי "וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו" – היינו יעקב הגביה "רגליו" שהן בחינות הנמוכות שבגופו להיותן נמשכות תמיד אחרי הראש, עד שהתרוממו מעצמן ללכת אחר 'הראש' שהינו משכן השכל.

כה בעצימות הטביע יעקב כוח הקדושה בקרב אברי גופו, עד שכל אבריו כולל אלו שפועלים מבלי דעת אדם נעשו מורגלים בעבודתו יתברך ופעלו לפי השכל, בבחינת מאמר התנא שהעיד בעצמו: "מחזיק אנוכי טובה לראשי בשל כך, שתיכף עם הגיעי ל'מודים' רוכן הוא מעצמו ומשתחוה!"¹⁸. משמעות הדברים הינה כאמור, שהגוף נעשה מורגל ודרוך לעבודת הבורא.

(בית יעקב)

*

וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ, וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר..

[בראשית לב, כה]

"וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ". אמר רבי יהושע בן לוי, מלמד שהעלו אבק ברגליהם עד כיסא הכבוד!

[גמרא חולין צא.].

אומר מרן אדמו"ר רבנו גרשון חנוך העניך זצללה"ה בספרו "סוד ישרים":

יעקב אבינו עליו השלום, אף שהיה בבחינת "וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ" והיה נדמה בעיני עצמו כבחינת "אבק" שאינו מצמיח, היינו שנעלם הימנו אור הישועה – מכל מקום לא היה מייאש עצמו חלילה, אלא היה בוטח בהשם יתברך בכל נפשו ומאודו כי בוא תבוא הימנו הישועה. וזהו שרומזת הגמרא באמרה שאבק רגליהם עלה עד לכיסא הכבוד – לאמור: אפילו 'אבק' שברגליו הרומז למקום

¹⁸ תלמוד ירושלמי, פרק שני דברכות.

הנמוך ביותר שבאדם, "העלה" אותו יעקב במבטו למרומים 'עד לכיסא הכבוד' בתקווה תמידית לישועת השם שתגיע כהרף עין!

ומסיים רבנו בזה הלשון:

"וכן פעל יעקב אבינו בלב זרעו עד עולם, בזה שעלה אבק רגליו עד כיסא הכבוד – שיהיה תמיד בטוחות בלבב ישראל בקביעות, אשר אף מי שהוא בדרגה הנמוכה ביותר, מכל מקום לא יסור ח"ו בטחונו מה, ויהיה יודע בטח שיש לו גם כן דרך לעלות עד כיסא הכבוד!"

[**"סוד ישרים"** לחג הסוכות, עניין ד']

*

כוח אמונתו הגדולה של יעקב אבינו ע"ה ומבטחו בהשי"ת בכל מצב

**וַיִּקְמוּ כָל-בָּנָיו וְכָל-בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ, וַיִּמְאֵן לְהִתְנַחֵם, וַיֹּאמֶר פִּי-
אֵרֶד אֶל-בְּנֵי אָבִל שְׂאֵלָה**

[בראשית לז, לה]

"אָבִל שְׂאֵלָה" – כפשוטו לשון קבר הוא.

"ומדרשו – גיהינום. סימן זה היה מסור בידי מפי הגבורה, אם לא ימות אחד מבני בחיי, מובטח אני שאיני רואה פני גיהינום!"

[רש"י]

דרש על כך רבנו הגדול **"בית יעקב"**:

צאו וראו, עד היכן גדלה בזאת אמונתו הפשוטה של יעקב אבינו עליו השלום, ועד כמה הייתה אחיזתו איתנה בה' אלוקיו, אף בימים אלה הקשים מנשוא.

שהרי עד כה היה יעקב אבינו מתהלך לפי תומו וחש בטוח בנפשו, למרות היותו למוד בחייו בניסיונות וצרות רבות שהקיפוהו מכל עבר, דוגמת צרת לבן הארמי וסייעתו, רדיפת עשו ואנשיו, צרת דינה ושכם, מלחמותיו במלכי האמורי ועוד כהנה וכהנה – מכל מקום ניסיונותיו וקורבנותיו על מזבח הליכתו בדרכי השם יתברך לא הכהו את רוחו של יעקב ולא הרפו ידיו חלילה. בפרט לאור הידיעה, כי שמורים עבורו חיי עולם הבא 'ואינו רואה פני גיהינום' כפי שהיה סימן מסור בידו 'מפי הגבורה' כי לא יעזוב נפשו לשאול ולא ייתן לאיש חסידו לראות שחת. דבר זה בעצמו, היה בו חיזוק ותמיכה לנפשו ונסך כוח ועוזו ברוחו.

אלא שבעת **"קפץ עליו רוגזו של יוסף"** – וניפץ ליעקב כל מבטח חייו בפניו.

שכן כאלו לא די היה ליעקב אבינו בעצם הגזירה הנוראה שניחתה על ראשו, בהיקרע מעמו בחתף אישון עינו ומחמל נפשו 'בן פורת יוסף', אשר בדמותו ראה יעקב אבינו המשך שלשלת הקדושה ומסורת ההנהגה בכרם בית ישראל. כמו אין די עבור יעקב בעצם האסון ובנסיבות הנוראיות שבהן מצא יוסף מותו כמאמר "חַיָּה רְעָה אֶבְלָתָהּ, טָרַף טָרַף יוֹסֵף"¹⁹, אלא נוספה עוד צרה על צרתו ושבר על שברו, כאשר כל משענו בחיי עולם הבא קרס למול עיניו! שכן מבטחו של יעקב התבטא בסימן שהיה מסור בידו שבניו אינם מתים בחייו, ואלו עתה לאחר ששיכל בחייו את יוסף בנו, שוב לא נותר בידו כל מבטח ומשען כביכול, ונראה בעיניו עתה כאלו אבוד הינו משני העולמות, חס וחלילה..

ואם עדיין אין די בכל אלה, נוסף לו שוב יגון על יגונו בהסתלקות 'שכינה הקדושה' ששרתה עליו עד כה, במשך אותן שנות היעדרו של יוסף! זאת מפאת שקיעתו באבל על בנו, והרי כידוע 'אין שכינה שורה אלא מתוך שמחה'²⁰! הייתה זו אפוא "עת צרה ליעקב", שכמוה לא נהייתה מימות עולם.

והנה, במצב קודר ומייאש כזה, נעמדת לכאורה בפני יעקב האפשרות כי יעזוב מעתה צדקתו בחיי עבדות השם שלו, וישקיע לכל הפחות בחיי עולם הזה.. שהרי 'בן עולם הבא' כבר אינו, אזי לכל הפחות יציל לעצמו חלק בחיי שעה' שבעולם הזה, כביכול!

אכן יעקב אבינו עליו השלום, בחיר האבות, לא כן עמו, אלא הוא ממשיך בתומו באיתנות עבודתו מבלי להרפות, בבחינת "אֶחְזַקְתִּיו וְלֹא אֶרְפֹּנוּ"²¹! שכן יודע יעקב, כפי שיודעים זאת צדיקי עולם, שאין ערך קיים בעולם לחיי אדם מבלעדי השם יתברך, שזולתו אפילו חיי שעה אין בהם שום טובה וחיים, אפילו נשימת פיו מכוחו יתברך היא באה כמאמר "כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהִלָּל יָהּ"²²! והרי על כל נשימה ונשימה יש לאדם להודות לפני ה'. ממילא אף על חיי שעה הפשוטים יש לו להודות, ובזה דבק עצמו יעקב בבורא והתחזק בה' אלוקיו.

זהו סוד כוחו של יעקב אבינו ונחלת חלקו לעולם, שאינו מייאש עצמו בשום מצב שהוא, ומקומו לא יניחנו למרות כל ההרפתקאות שעוברות עליו. ומדעת קדושים זה נשרש הדבר בלב כל ישראל, שיהיה ליבם תמיד רבוק בה' יתברך בכל עניינם ומצבם!

[בית יעקב, אותיות ג, יב]

¹⁹ לז, לג.

²⁰

²¹ שיר השירים ג, ד.

²² תהלים קג, ו.

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.. [בראשית מז, כח]

מדוע בתיבת "וַיְחִי" נזכר אבינו בשם "יַעֲקֹב" (=בניגוד לפסוק הבא שנתכנה בו "יִשְׂרָאֵל" – כמאמר "ויקרבו ימי יִשְׂרָאֵל")?

מבאר רבנו הקדוש "אורחות חיים" זי"ע:

כוחו הגדול של יעקב אבינו וגדולתו המיוחדת, באה לכלל ביטוי בכך שלא זו בלבד בעת עסקו בענייני 'מושכלות' היה יעקב דבק בקדושה העליונה, אלא אף בעסקו בענייני הגוף ובעסקי "עולם הזה" שהם חלקים הנמוכים שבנפש אדם – אף באלה היה יעקב דבוק ב"שורש החיים" שלו. דבקות העצומה של יעקב אבינו הקיפה כל חלקי הנפש שבו – למן פסגתה הנשגבה ביותר ועד לתחתית הנמוכה ביותר, ונפשו הגדולה קשורה הייתה בקשר אמיץ לשורשה העליון בשמי שמים, מבלי שיור.

וזהו שמודיע לנו הכתוב: "וַיְחִי יַעֲקֹב" – אף במדרגה התחתונה המכונה "יעקב" כנודע [=מלשון "עקב" שהינו חלק הנמוך שבאדם], היה יעקב דבק בבחינת "וַיְחִי" בשורש החיים שלו העליון.

ובאמצעות קדושה נשגבה זו – זכה יעקב למה שלא זכה איש לפניו ואחריו כי "דמות דיוקנו של יעקב חקוקה מתחת לכיסא הכבוד", עקב היותו בבחינת "מרכבה" ל'כבוד שמים' בעולם (=כמובא במדרש²³).

(תפארת החנוכי)

י"ח תשרי – יום ד' דסוכות

אושפיזא דמשה רבנו

סגולת משה רבנו ע"ה שהיה מנוגב מכל חמדות עולם הזה

וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה, וַתֹּאמֶר, כִּי מִן-הַיָּמִים מִשִּׁיתָהוּ

(שמות ב, י"א)

לכאורה ייפלא: וכי על שום עובדה צדדית גרידא, שמשה רבנו 'נמשה' בילדותו מן המים – ייקבע שמו של 'משה' אדון הנביאים, בתורתנו הנצחית לדורות עולם??

²³ ראו בראשית רבה, סדר וישלח, פרשה פב: "אמר ריש לקיש, האבות הן הן המרכבה" (ע"כ).

מבאר רבנו הקדוש "בית יעקב" זי"ע, מיסוד אביו רבנו הקדוש "מי השלוח":
 השם "משה" – הינו מאפיין את מהותו וקו אופיו של משה רבנו, גואלן של
 ישראל ורבן של נביאים.

שכן "מים" הללו הנזכרים בכתוב אינם 'מים' סתם, אלא עניין פנימי רמוז במ.
 "מים" רומזים כידוע לתאוות העולם וחמדותיו, השוטפות בנפשו של אדם
 כשטף הנהר במרוצתו. "יסוד המים" הינו אחד מבין ארבעה יסודות הבריאה
 שמהם מורכב האדם (=שהם עפר, רוח, אש, מים), ומן יסוד המים נמשכות להן
 כל תשוקותיו של אדם ותאוותיו החומריות.²⁴

מאפיין נוסף שקיים במים – הינו היותם משוללים גוון עצמי כלשהו²⁵.
 מציין לאור זאת רבנו "בית יעקב":

אופיו המיוחד של משה רבנו, אשר רוממו ונשאו מעל כל אדם נברא בעולם –
 התבטא בהיות נפשו של משה רבנו זכה ונקייה תדיר מכל שמץ של חמדה
 עצמית, ובכך שבכל עת היה משה עומד לפני השם 'במצב הכן' לקראת קיום
 רצון הבורא יתברך ומילוי שליחותו. כל ישותו של משה רבנו אומרת תדיר
 'מילוי רצונו יתברך' מבלי גוון עצמי וללא רצון אישי כלשהו.

הלכך זה שמו וזה זכרו בתורה הקדושה "משה", ושם זה נאה לו והוא יאה
 לשמו: שכן "משוי" ומסולק הינו משה רבנו מכל 'מים' וחשק שבעולם, ואין
 קיימת בקרבו שום נגיעה אנושית מסוג כלשהו. כל מהותו של משה רבנו הינה
 חטיבה אחת של ביטול עצמי, נכונות לעשיית רצונו יתברך ולמילוי שליחותו.
 השם 'משה' הינו מבטא אפוא את מהותו ואופיו הפנימי של אדון הנביאים.

('בית יעקב' על יסוד דברי רבנו הקדוש 'מי השלוח')

בזאת מסביר רבנו הקדוש "בית יעקב" זי"ע את העובדה, מדוע נבחר משה
 רבנו דווקא, לשליחות העליונה לשמש 'גואלן של ישראל':

זאת לפי ש"שעבוד מצרים" התבטא בעיקר בשעבוד נפשם ורצונם של ישראל
 לאומת מצרים. אי-לכך "גאולת מצרים" זו, שמגמתה העיקרית הינה להפוך
 את בני ישראל לעם 'בני חורין' מן השעבוד לתאוותיו הגשמיות, צריכה לבוא
 באמצעות אישיות מרוממת, נקייה וחפה בעצמה מכל שמץ של שעבוד שכזה.

²⁴ שערי קדושה, שער א וב'; משנת חסידים, מסכת ההרכבה.

²⁵ כן מבואר בספרים, שהמים מקבלים גוון של הכלי שהם בתוכו, או מהשתקפות המראות שלמעלה.

על איש שנבחר לשליחות קודש זו להיות טהור מכל רבב של שעבוד הנפש, שכן באם יימצא בליבו שמץ של שעבוד כלשהו לרצון עצמי או לתאוות כלשהן, הרי נזקק בעצמו לגאולה, וכיצד ישוחרר הוא, הלוא "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים!" מכל שכן שאין בכוחו להתיר חבושים אחרים זולתו..

הלכך, לתפקיד "גואלם של ישראל" נבחר זה האיש משה רבנו עליו השלום, שמעולם לא קם בארץ אדם "בן חורין" אמיתי ומושלם כמוהו, איש החף בנפשו מכל זיק של שעבוד נפשי, מלבד כפיפות מוחלטת אליו יתברך. זה האיש משה, שנמצא מתאים יותר מכל לשליחות האלוקית הנעלה להוציא את בני ישראל מתחת שעבוד יד מצרים.

[בית יעקב]

משה רבנו ע"ה היה חש בתדירות בהשראה האלוקית שבבריאה

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו.. וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה.. וַיִּקְרְבוּ כָל-הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי ה', וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ, וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'

[ויקרא ט, א, ה-ו]

"לפי שכל שבעת ימי המילואים שהעמידו משה למשכן ושימש בו, ופירקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה. והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה: "כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו, ונדע שנתכפר לנו עוון העגל!"

"לכך אמר להם משה "זו הַדָּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ" - אהרן אחי כדאי וחשוב הוא ממני, שעל ידי קורבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום בחר בו!"

[רש"י, ויקרא ט-כג]

השאלה היא:

מדוע אכן לא שרתה השכינה במשכן מקודם לכן, בימים שמשו שימש במשכן? כלום משה רבנו לא ראוי היה שתשרה שכינה במשכן על ידו?

מאיר מרן הקדוש "בית יעקב":

המשכן, תכליתו הינה לגלם את 'השראת השכינה' בין ברואי עולם, ותעודתו היא המחשת הנוכחות האלוקית בקרב מעשה הבריאה. עבודת הכהן במשכן משמשת עדות לכך, שהשכינה שורה בישראל ועבודתם רצויה לפניו יתברך.

והנה משה רבנו עליו השלום, במדרגתו העליונה שהיה שרוי בה תדיר, חש היה בתמידות בהשראה האלוקית שבבריאה, שכן 'שכינה מדברת מתוך גרונו' של משה!²⁶ כמאמר הכתוב 'פֶּה אֶל-פֶּה אֶדְבָּר בּוֹ'²⁷. במחיצתו של משה רבנו, הייתה הבהירות האלוקית שרויה בקביעות באופן בלתי פוסק.

אי לזאת, בהירות האור שנדרשת במשכן אינה יכולה להגיע מכוח 'עבודתו' של משה. שכן משה רבנו, כפי מדרגתו הנשגבה, מעולם לא חסרה אצלו הכרה תמידית בהשראת השכינה, שזו תכלית העליונה לשמה נועדו עבודות המשכן בבחינת 'עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל'²⁸! משה רבנו, הן לא נצרך לשום עבודה מיוחדת מצדו בכדי להגיע לכלל הכרה נשגבה זו, שפיעמה בקרבו ממילא, הלכך לא הייתה עבודתו של משה במשכן מסוגלת להועיל לישראל, למען תכלית נדרשת זו.

אכן אהרן הכהן לעומתו, מידה אחרת הייתה בו, שהיה שרוי תמיד בקרב בני ישראל בבחינת "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה"²⁹. בעבודתו זו, נוכח אהרן באורח ישיר בהסתר האופף ומכסה את האור האלוקי שבבריאה, הלכך היה זה דווקא אהרן הכהן, שנמצא מסוגל ומתאים למלא אחר תעודה זו של השראת השכינה במשכן. באמצעות עבודתו במשכן העדות, היה אהרן משבר כל כוחות ההסתר, וגורם לשכינה לזרוח במשכן באורח קבע.

היה זה אפוא מכוח עבודתו של אהרן הכהן – ולא באמצעות עבודת משה רבנו, שהשראת השכינה הגיעה לכלל הכרה גלויה בתוככי 'משכן העדות'.

[בית יעקב, פרשת שמיני]

מוסיף רבנו "בית יעקב":

מפאת מציאותו ודרגתו האמורה של משה רבנו, לא היה המשכן נשאר על תילו במשך שבעת ימי המילואים, במהלך עבודת משה במשכן, אלא היו מפרקים אותו מידי יום ביומו, ולמחרת היה המשכן חוזר ומוקם על תילו.

לפי שאצל משה רבנו מעולם לא שררה הסתרת בהירות, אי לכך לא היה צורך לפי מדרגתו בקיום 'קבע' של המשכן, כי אם רק בשעת 'העבודה', עבור יותר מכך לא נדרשה עמידתו.

²⁶ ראה זוהר הקדוש, חלק שלישי, דף רלב ע"א (בשינוי לשון).

²⁷ במדבר יב, ח.

²⁸ שבת כב, ב.

²⁹ "הלל אומר, הוי מתלמידיו דל אהרן... אהב את הבריות ומקרבן לתורה". (אבות פרק א משנה יב)

רק מיום השמיני והלאה, כשהחלה עבודתו של אהרן שהינה בגדר גילוי הסתר והארת במשכן, נוצר צורך בעמידת המשכן באורח קבע, על מנת שהמשכן יחל במילוי ייעודו להאיר את אור שכינתו יתברך בתמידות בליבות בני ישראל.

[בית יעקב, שם]

*

וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם.. [במדבר יב, ג]

לכאורה קשה עד בלתי נתפס, דבר זה:

הכיצד היה משה רבנו רבן של נביאים, מרגיש בנפשו שפלות כה גדולה? כלום לא חש משה בעובדה המפליאה וחסרת התקדים, כי השם יתברך בכבודו ידבר עמו "פנים אל פנים", כלשון הכתוב! האם לא היה משה רבנו מודע כלל לזאת, שאך הוא לבדו מכל העם זכה לכך שעל ידו תינתן תורה לישראל!?

מבאר בזאת מרן הקדוש בעל "מי השלוח":

לאמתו של דבר, לא נעלמה ממשה רבנו ידיעה זו כי השם יתברך בחר בו לדבר לבני ישראל, שכן ידיעה תמידית זו חי עמה כל הזמן, ונכון היה לדיבור תדיר.

רק כסבור היה משה רבנו, כי אין בעובדה זו לעצמה, פלאית ככל שתהא, בכדי להעיד מאומה אודות גדלות "עצמית" כביכול. שכן ידע משה והכיר בכך, כי אותן מעלות וכוחות שנמצאים בקרבו, לא מכוחו העצמי באים ואינם שלו, אלא הכול מלמעלה מגיע מכוח נתינתו והשפעתו של הקדוש ברוך הוא, וכולם נועדו לצורך בני ישראל קדושים בלבד.

הא למה הדבר דומה?? לבעל-הבית, שמסדר שולחנו בכלים וכוסות עבור בני הבית המסובים לסעודה, כשאחת הכוסות ניתנת בראש השולחן לשימוש בעל הבית. כלום בשל עובדה זו לבד יש לכוס "מעלה" על פני שאר כל הכוסות, רק לפי שנבחר בידי בעל-הבית להעמידה בראש השולחן?? פשיטא שלא! שכן במידה זו יכול היה בעל הבית לבחור בכוס אחרת, ולהניח אותה בראש! אלא איתרע מזלו ו'כבוד' לעמוד בראש השולחן נפל בחלק שלו – הא ותו לא.

אף כאן, משה רבנו החזיק בעצמו כי הוא איננו ראוי כלל לשבח ולתהילה, וכי בה במידה אילו נבחר היה איש ישראל אחר שתינתן תורה על ידו, זוכה היה בעצמו לאותן מעלות ומדרגות רמות שלהן זכה הוא – **משה רבנו.**

לזאת מעידה התורה הקדושה על משה רבנו, כפי שלא העידה על שום נברא בעולם: **"וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה!!"**

(מי השלוח חלק ב, למסכת סוכה דף כו.)

**וְתִדְבֵר מְרִים וְאַהֲרֹן בְּמִשָּׁה... וְהָאִישׁ מִשָּׁה עָנָו מְאֹד מִכָּל
הָאָדָם..** (במדבר יב, א, ג)

מה עניין פסוק זה לכאן?

אומר על כך רבנו "מי השלוח":

הלוא דיבורים הללו של אהרן ומרים הגיעו מן הסתם לאוזני משה, מדוע אפוא לא מצינו במשה כי יענה עליהם דבר או חצי דבר, ולא התייחס להם כלל, כדי לפחות לטהר את שמו מכל שמץ חשד?

אלא שהיא הנותנת:

מכיוון שמשה רבנו כה נמוך ושפל היה בעיני עצמו, כעדות התורה הקדושה – הלכך לא שיער בדעתו כי יש בדברים נימת ביקורת עליו, אלא ציון עובדה בעלמא ותו לא!

זהו שמציינת התורה עניוּתו של משה רבנו בדיוק במקום זה:

"וְהָאִישׁ מִשָּׁה עָנָו מְאֹד" – ולכן לא עלתה בדעתו של משה כלל מה שאהרן ומרים מדברים עליו.

(מי השלוח)

י"ט תשרי – יום ה' דסוכות

אושפיזא דאהרן הכהן

אהרן הכהן היה ממולא בהשתוקקות קדושה לעבודה

**פָּעַמָּן זָהָב וְרִמּוֹן, פָּעַמָּן זָהָב וְרִמּוֹן, עַל-שׁוּלֵי הַמְּעִיל סְבִיב. וְהָיָה
עַל אַהֲרֹן לְשָׂרֵת, וְנִשְׁמַע קוּלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ... וְלֹא יָמוּת**

(שמות כח, לד-ה)

מהו "ולא ימות" האמור בכתוב (וראה רש"י), ומה עניין אזהרה זאת אל 'ונשמע קולו בבואו אל-הקדש' הנזכר בהמשך?

רבנו הקדוש בעל "בית יעקב" זי"ע מבאר הדבר כך:

אהרן, הכהן הגדול, ליבו כה ממולא היה בקדושה ובהשתוקקות לעבודה, עד כי בעת כניסתו אל ההיכל לעמוד ולשרת לפני ה' עשוי הינו לשכוח לגמרי היכן הוא נמצא, ונפשו עשויה להידבק לבוראה מתוך כלות הנפש! כדרך שאכן אירע אצל בניו של אהרן נדב ואביהוא, בהקריבם אש זרה לפני ה' – שנכספה וגם כלתה נפשם לאלוקי צורם ונשמתם יצאה בקודש בתוככי אהל מועד.

אי לכך, זקוק הינו הכהן הגדול למעין "תזכורת" בעבודת קדשו, לבל 'תיסחף' נפשו כליל אל על, שכן עליו מוטל לבצע את תפקידו ועבודתו בקודש עלי אדמות כרצון השם יתברך, על מנת לכפר על בני ישראל ולגרום להשראת השכינה בקרבם.

לתכלית זו היה משמש ועומד בגד ה"מעיל", העטור בפעמונים עם רימונים.

שכן בעת אשר "נִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֵאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ" היה כהן הגדול שומע באוזניו צלילי "פעמון ורימון", ו'קול' זה היה מחזירו לחיי-חיותו בעולם הזה. שכן זקוק הינו הדור כולו וזקוק הוא הכהן בעצמו לעבודת הקודש במשכן העדות, כאן עלי-אדמות. ואזי ממילא "וְלֹא יָמוּת" הכהן ב'מיתת נשיקה' – מתוך כלות נפשו אל האלוקים!

(בית יעקב; ועיין עוד מה שביאר בסגולת עניין 'פעמון ורימון' בעבודת הכהן גדול)

העבודה אצל אהרן הכהן לא השתנתה מעולם במדרגתה

וַיַּעַשׂ כִּן אַהֲרֹן... פֶּאֶשֶׁר צִוָּה ה' אֶת-מֹשֶׁה (במדבר ח, ג)

"פֶּאֶשֶׁר צִוָּה ה' אֶת-מֹשֶׁה". להגיד שבחו של אהרן, שלא שינה!

(רש"י)

לכאורה מה רבותא בכך שאהרן לא שינה כלום ממצוות בוראו? מדוע ישנה?

מבאר רבנו הקדוש "מי השלוח":

לשון "שינה" נושא בקרבו כפל משמעות: (א) לשון "שינוי"; (ב) לשון "כפילות", כמו: "עבר ושנה".

בעת שאדם מצטווה במצווה כלשהי, אזי מטבע הדברים בפעם הראשונה שמקיים הוא המצווה נעשה הדבר אצלו מתוך התלהבות ו"ברען" (=להט), המאפיינים קיום מצווה 'חדשה' שעושה רושם בנפש אדם.

אולם ככל שנוקפים הימים, ופעולת המצווה חוזרת אצלו שוב ושוב – חושי האדם נוטים להתקשות, וקיום המצווה לובש אצלו אופי רגילות ו"מצוות אנשים מלומדה".. שוב אין פועם בקרבו 'להט וחשק' שאפיינו אותו בעת קיום המצווה בימי "ראשית" שלה. כזה כוחו של "הרגל" באדם שנעשה אצלו מעין 'טבע' – לטוב או למוטב. "חידוש" וברק שבמעשה נעלם, התלהבות הראשונית פגה, ומקומה מתפנה לתחושת הרגל ושגרה.

אכן אצל אהרן – לא כך היה! למרות שאהרן הכהן עסק במצוות "הדלקת הנרות" מידי יום ביומו, מעולם לא איבדה אצלו ההדלקה מן התשוקה הראשית שלה: תמיד ובכל הדלקה נעשה הדבר באותה התלהבות וקיות, כאלו לראשונה בחייו עובד הוא עבודה זו ומעלה את הנרות!

זהו החידוש הנפלא, שהיה בולט בעבודת הקודש של אהרן הכהן.

וזוהו שאומר כאן רש"י:

"ויעש בן אהרן" – הוקשה לרש"י, מהו לשון "בן" שבפסוק?? על כך משיב רש"י: "להגיד שבחו של אהרן!" הכתוב בא להדגיש שבחו "שלא שינה", פירוש למרות כי מידי יום ביומו חזר על אותה פעולת הדלקה, עם זאת לא השתנו פני הדברים אצלו ולא התיישנו כלל, רק תמיד הייתה פעולת ההדלקה נעשית מצדו כמו בפעם הראשונה, באותה התלהבות ובאותה התחדשות כבתחילה.

(מי השלוח)

וּלְלוֹי אָמַר, תִּמְיֶיךָ וְאוֹרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ, אֲשֶׁר נָסִיתוּ בְּמִסָּה, תְּרִיבֵהוּ עַל־מֵי מְרִיבָה (דברים לג, ח)

"ולמה נתפש אהרן [=בחטא מי מריבה], שנאמר (במדבר כ, יב) 'וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאַל־אַהֲרֹן, יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי?' אלא משל לבעל חוב שבא ליטול גרנו של לוזה, ונטל שלו ושל שכנו. אמר לו הלוזה, אם אני חייב, שכני מה חטא??

"אף כך אמר משה רבנו: 'אני הקפדתי, אהרן מה חטא?? ועל כך הכתוב מקלסו (דברים לג, ח) 'וּלְלוֹי אָמַר, תִּמְיֶיךָ וְאוֹרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ, אֲשֶׁר נָסִיתוּ בְּמִסָּה, תְּרִיבֵהוּ עַל־מֵי מְרִיבָה!'

[במדבר רבה, פרשת חוקת, פרשה יט, אות ט]

מה עניין המשל לנמשל?

מנהיר מרן הקדוש "מי השלוח":

אהרן הכהן, אוהב נאמן היה לאחיו משה רבנו עד מאוד, כעדות הכתוב "הלא אהרן אחיך.. וראף ושמח בלבבו"³⁰!

והנה מטבע אדם שאוהב לזולת בכנות, שיאהבנו בכל מצב שהוא, אפילו בעת שמכיר בכך שחסרונו של חברו גורם לו בעקיפין חיסרון בעצמו, מכל מקום ימשיך באהבתו אליו ולא תיגרע אהבתו בשל כך, כי על כן אוהב נאמן הוא לחברו בכל.

כן הדבר במעשה "מי מריבה", בשעה שמשה רבנו במקום לדבר אל הסלע שייתן מימיו היכה בו, והדבר נחשב למשה לחטא. והנה אהרן אחיו, שהיה עומד מן הצד ורואה כיצד משה במעשהו החטיא המטרה, יכול היה לפתח טינה כלפי משה בגין זאת שלבסוף סובל אף הוא בעניין, שהרי האמירה האלוקית מכוונת הייתה לשניהם – ומכל מקום שתק אהרן ולא העיר למשה כלום ברוב אהבתו.

זהו שהמשיל המדרש הדבר ללווה שבא מלווה שלו ונטל גרנו שלו ושל שכנו, ואיש שכן הלז למרות שלא היה לו עסק עם הלווה, מלבד היותו שכנו ותו לא – מכל מקום החריש ולא אמר על כך דבר.

על זאת קילסו הכתוב לאהרן באמרו "וללוי אמר... לאיש חסידך, אשר נסיתו במספה תריבהו על מי מריבה" – היינו: אף שיכול היה אהרן להצדיק את עצמו ולומר 'הן אני לא חטאתי כל מאומה, ולמה נענש אנוכי ביחד עם משה??' מכל מקום החריש אהרן, ובכך עמד בגודל ניסיון, והכתוב מקלסו בגין כך כאמור.

[מי השלוח, חלק שני, פרשת וזאת הברכה]

כ' תשרי – יום ו' דסוכות

אושפיזא דיוסף הצדיק

ויהי פהיום הזה, ויבא הביתה לעשות מלאכתו. ותתפשוהו בבגדו.. [בראשית לט, יא-יב]

"לעשות מלאכתו". לעשות צרכיו נכנס, אלא שנראית לו דמות דיוקנו של אביו

(רש"י)

כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"ר אברהם ישכר זצ"ל רגיל על לשונו לצטט מאמר קדשו של הרה"ק רבי יצחק מווארקה זי"ע – בקשר לדברי רש"י הללו.

כה היו דבריו של אדמו"ר מווארקה:

חז"ל הקדושים אומרים על הפסוק **וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה־תֶאֱרַר וַיְפַה מְרֵאָה** (בראשית לט, ו):

"כיוון שראה (יוסף) עצמו מושל, התחיל אוכל ושותה ומסלסל בשערו. אמר הקב"ה: "אביך מתאבל, ואתה מסלסל בשערך? חייך, שאני מגרה בך את הדוב", מיד "וַתֵּשֶׂא אֶשְׁת־אֲדֹנָיו" (רש"י, שם).

ולכאורה יש להבין:

מה היו אכן מניעיו של יוסף הצדיק, בשעה שהחל להיות **מסלסל בשערו?**

אלא שיוסף הצדיק חישב בנפשו, לאחר שהתמנה כמושל בבית פוטיפר, שבתור מושל בבית שר הטבחים עליו להיות "מעורה בין הבריות", וזוהי דרך הנכונה לפניו. על כך יצא הקצף משמים כלפי יוסף **"אביך מתאבל, ואתה מסלסל בשערך"??** ואז **"אמר הקב"ה: "חייך, שאני מגרה בך את הדוב!"** (אשת פוטיפר).

היינו: מכיוון שראתה אשת פוטיפר את יוסף, והנה הדור הוא בלבשו וקווצותיו עשויות תלתלים כאחד הבחורים המצריים, והינו יפה תואר ויפה מראה – מיד **"וַתִּתְפָּשֶׂהוּ בְּבִגְדוֹ!"** כלומר בבגידתו שבמלבושיו הדומים לשל מצרים, וכתוצאה מכך ניסתה לשדל אותו לעבירה, **רחמנא ליצלן!**

בשלב זה, לאחר שנוכח יוסף כי אשת אדוניו מעיזה פניה להחטיא את נפשו, ערך לעצמו **"דין וחשבון"** על מעשיו בחשבו לנפשו: **"הכיצד מגיעה ערלית זו, למחשבה טמאה כזו כלפיי? הרי אין זה דבר של מה בכך!"**

והנה מיד בחשבו כן, אמר לנפשו: **"לבטח אין זאת אלא על שום ששיניתי מן תארי העברי כאשר היה בראשונה, והחילותי לסלסל בשערי ולהתהדר במלבושי בדומה למצריים – אי לכך קרוני כדברים הללו, שיש ל"סטרא אחרא" כביכול גישה אלי, ובשל כך הגעתי לדאבוני לניסיון מר כזה!"**

באותה שעה **"נראית לו דמות דיוקנו של אביו"** יעקב, כלומר: נראתה בעיניו (=מצאה חן בעיניו, מלשון "רואה אני את דברי אדמוץ" – כתובות קח:) דמות דיוקנו של יעקב כפי שהשתקפה מפניו – בזקנו ובפאותיו, ובמלבושיו היהודיים, מבלי **שום שינוי!...** שזוהי דרך הישרה שיבור לו איש יהודי, לבל יבוא לניסיון!

(כ"ק מרן מוהרא"י זצ"ל – בשם הרה"ק מווארקה זצוק"ל)

**וְלֹא-יִכַּל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק.. וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָל-אִישׁ מֵעָלַי, וְלֹא-
עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל-אָחָיו (בראשית מה, א)**

כ"ק מרן מוהרא"י זצ"ל, רגיל בדבריו להזכיר אמרת קודש מפי זקנו אדמו"ר הקדוש בעל "חסד לאברהם" מרדומסק זצ"ל, שפירש דברי הפסוק כך:

הנה יוסף הצדיק, לאחר שהושלך בידי אחיו לבור ונמכר על ידם לעבד עד שנתגלגל למצרים, והיה נמק אחר כך במשך שנים עשרה שנה בבית האסורים.

והנה כעת, לאחר שאחיו באו למצרים ונעמדו מול יוסף, לאחר כל ההרפתקאות האלה שעברו על ראשו של יוסף בגין מעשה המכירה של אחיו, היה יוסף יכול בצדק לנטור בליבו לאחיו ולהתרחק מהם כמידת האפשר, כדרך שמצוי אצל בני אדם שמריבים זה עם זה ולאחר זמן עורכים פיוס ביניהם, שהאהבה הראשונה אינה שבה למקומה. אכן יוסף הצדיק לעומת זאת, הכריז באוזנם "אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם אֲשֶׁר מְכַרְתֶּם אֹתִי מִצְרַיִם!" ולאחר כל זאת אנו מוצאים בתורה שהתחבר עמם באחוּוה וברעות, ואף בכה על צווארם!

זהו שאומר הכתוב:

"וְלֹא-עָמַד אִישׁ אִתּוֹ", פירוש: הכתוב מעיד שאין ולא נמצא שום אדם שעמד במדרגה כזו כדוגמת יוסף, ואין מי שישווה אליו בדבר הזה **"בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל-אָחָיו"** היינו בהתחברו על אחיו [= **"בְּהִתְוַדַּע"** מלשון חיבור כמו **"וְהָאָדָם יָדַע אֶת-חַוָּה אִשְׁתּוֹ"**³¹]. היינו, שהתורה הקדושה מדגישה בזאת שלא היה אדם נוסף כדוגמת יוסף, שלאחר כל אשר עוללו לו אחיו, לא די שלא ביקש להתנקם בהם אלא אף חזר והתחבר עמהם! בבחינה זו עמד רק יוסף, ואיש לא עמד עמו בבחינה זו בדבר זה.

עד כאן – מדברי אדמו"ר הרב הקדוש בעל "חסד לאברהם" זצ"ל מרדומסק.

הוסיף על כל אלה הדברים כ"ק מרן זצ"ל:

זהו שהכתוב מקדים ואומר **"וַיִּקְרָא, הוֹצִיאוּ כָל-אִישׁ מֵעָלַי"** – רמז בזאת הכתוב כי יוסף הצדיק היה מוציא מעליו **'כָּל-אִישׁ'** היינו כל חלקיו 'האישיים' עד שנעשה ליבו זך וטהור כמאמר **"וְלֹא-עָמַד אִישׁ אִתּוֹ, בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל-אָחָיו!"**

[כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל]

³¹ בראשית ד, א.

כ"א תשרי – הושענא רבא

אושפיזא דדוד המלך

דוד המלך ע"ה הלך תמיד במסירות נפש למען כבוד שמים

נְפֹשֵׁי בְּכַפֵּי תְּמִיד, וְתוֹרַתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי (תהלים קיט, קט)

רגיל בפי קדשו של רבנו "מי השלוח" זי"ע לפרש, כי דוד המלך ע"ה מוכן היה תמיד למסור את נפשו עבור כבוד השם יתברך, והיה נכון לוותר בכל עת על 'לבושי' עולם הזה שלו למען כבוד שמים. אולם הדבר שהיה מונע הימנו זאת הייתה ההכרה, כי תורתנו דורשת מן האדם 'קיום לבושים הגשמיים' בדמות הגוף וכוחותיו, שכן בלעדיהם מאין יהיה בידו אפשרות לקיים את מצוותיו יתברך?? אין זאת אלא שרצון התורה כי נוסיף ונתקיים בעולם הזה 'למענך אלהים חיים'!

זהו שאומר דוד המלך בפסוק זה:

"נְפֹשֵׁי בְּכַפֵּי תְּמִיד" היינו מחזיק אנוכי נפשי 'בכפי', כמוכן בכל עת למוסרו ליוצרי, אולם "וְתוֹרַתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי" היינו לא זו מנגד עיניי רצונך יתברך שנשמתי תוסיף להתקיים בתוך גופי, למען אוכל בכך לקיים תורתך ומצוותיך!..

[מי השלוח, יבמות מט; תפארת יוסף, בפרשת אחרי]

בברכת

"וְהָיְתָ אַךְ שִׂמְחָ!"

